

Voorkom onderkoeling bij pasgeboren lammeren

René van den Brom, dierenarts kleine herkauwers

Het aflammerseizoen staat weer voor de deur. Elk jaar sterven er vele pasgeboren lammeren door onderkoeling (hypothermie). Warmteverlies en onvoldoende biestopname zijn de belangrijkste oorzaken van onderkoeling. Wanneer u lammeren goed in de gaten houdt, is deze (onnodige) sterfte te vermijden.

Om onnodige sterfte te voorkomen is het belangrijk om te weten wat hypothermie is en hoe het ontstaat. Vervolgens moet u de diagnose stellen en de aandoening behandelen. In het vervolg moet de aanpak natuurlijk gericht zijn op het voorkomen van hypothermie.

Wat is hypothermie en hoe stelt u de diagnose?

Hypothermie is een ondertemperatuur van het lichaam. Lammeren met een lichaamstemperatuur beneden de 37 graden Celsius zijn onderkoeld. De diagnose kunt u eenvoudig stellen door de lichaamstemperatuur van een lam rectaal op te nemen. Onderkoelde lammeren staan met een opgebogen rug, zijn koud in de mond en staan vaak te schreeuwen.

Hoe ontstaat hypothermie?

Een ondertemperatuur bij lammeren die jonger dan vijf uur oud zijn, wordt meestal veroorzaakt door warmteverlies. Dit kan optreden wanneer lammeren niet snel genoeg opdrogen na de geboorte. Ook als lammeren een te laag geboortegewicht hebben of worden geboren in de regen, sneeuw en wind kan onderkoeling ontstaan. Daarnaast kan het ontstaan bij ziekte van het moederdier of als het geboorteprocés te veel tijd heeft gekost. Bij lammeren die ouder dan vijf uur zijn, is onvoldoende biestopname de belangrijkste oorzaak. Een lam moet op de eerste levensdag minimaal 250 ml biest per kilogram lichaamsgewicht binnenkrijgen. Biest dient verder voor een voldoende hoog glucosegehalte in het bloed, het op gang komen van de darmactiviteit en het ontstaan van weerstand tegen ziektekiemen.

Hoe behandelt u hypothermie?

Een lam dat eenmaal een te lage temperatuur heeft, kan zichzelf niet meer voldoende opwarmen. De therapie bestaat uit het voeden van het lam, voordat het wordt opgewarmd. Als u dit niet doet, loopt u het risico dat het lam, tijdens het opwarmen, sterft ten gevolge van een glucosetekort in het bloed.

Een lam dat een lichaamstemperatuur van minder dan 37 graden Celsius heeft en het kopje niet meer zelfstandig kan optillen, moet voor het opwarmen een glucose-injectie toegediend krijgen.

Behandeling van een hypotherm lam:

- biest verstrekken; wanneer het lam niet zelf meer kan drinken dan per sonde toedienen;
- drogen en opwarmen van het lam;
- een glucose-injectie laten toedienen wanneer het lam meer dan vijf uur oud is, een lichaamstemperatuur heeft van minder dan 37 graden Celsius en het kopje niet meer zelfstandig kan optillen;
- permanent controleren van het lam; regelmatig lichaamstemperatuur opnemen.

Het enkel verstrekken van biest kan onvoldoende zijn om het lam te redden. Onderkoelde lammeren moet u permanent in de gaten houden.

Hoe voorkomt u hypothermie?

Het voorkomen van hypothermie begint al met de voeding van de ooi tijdens de dracht. Onvoldoende voeding zorgt voor minder vitale lammeren en vergroot de kans op hypothermie. Ook ziekten van het moederdier kunnen ontstaan door onvoldoende voeding. Het aflammeren moet in een beschutte omgeving plaatsvinden waar voldoende toezicht op de ooi en lammeren wordt gehouden. Lammeren die slap ter wereld komen, moet u extra goed in de gaten houden. Zorg ervoor dat elk lam binnen een uur biest heeft binnengekregen. In geval van twijfel kunt u biest met een speenfles of per sonde toedienen.